

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Amersfoort
t.a.v. Wethouder W.J. Stegeman

van: Forum Ruimtelijk Erfgoed Flehite
datum: 8 augustus 2017
betreft: Ontwikkeling Eemhaven en Eemoevers

Geacht College, geachte heer Stegeman,

Dinsdag 29 augustus a.s. spreekt u met de Raad in de Ronde opnieuw over de ontwikkeling van De Nieuwe Stad en de Eemhaven. Het betreft dan met name de opzet en voortgang van het op te stellen Ambitiedocument 2.0.

In verband daarmee brengt het Forum Ruimtelijk Erfgoed Flehite graag het volgende onder uw aandacht.

1. **Transformatie hoort bij de Levende Stad.**

De transformatie van het havengebied is een vanzelfsprekende ontwikkeling in de tijd. Vanaf de middeleeuwen is de Eemhaven een belangrijke levensader geweest van de stad. Door de Eem was Amersfoort verbonden met de Zuiderzee en de handel met Amsterdam en andere steden. Door de eeuwen heen zijn de Eemoevers telkens aangepast en ingericht naar de behoeften van het moment. De ontwikkeling van het bedrijfsterein Isselt in de vorige eeuw heeft een oeverbeeld opgeleverd dat velen van onze generatie nu op het netvlies hebben. Toch is ook dat een beeld van de tijd. Een beeld van een beperkte periode in de geschiedenis van de Eem. Veel van de gebouwen uit die recente geschiedenis hebben inmiddels hun functie weer verloren, zijn verdwenen of hebben een ander gebruik gekregen. Die transformatie gaat voort en hoort bij de Levende Stad.

2. **Kombinatie van hergebruik en nieuwbouw.**

In die transformatie is hergebruik van nog bruikbare gebouwen zeer aanbevelenswaardig. Het past in het streven naar recycling en het houdt ons verbonden met onze geschiedenis. Het hergebruik van de Prodentfabriek en Rohm en Haas zijn daar goede voorbeelden van. Daarnaast is er nieuwbouw voor nieuwe functies, zoals wonen en winkels en vrije tijd. Daarbij doet zich de vraag voor in hoeverre de vorm van de nieuwbouw geïnspireerd moet zijn op gebouwen die zijn verdwenen. Of, zoals bij Kamer 3: een woongebouw ontwerpen met een vormverwijzing naar een fabrieksgebouw dat er nooit heeft bestaan? Heet dat iconische architectuur of is dat creatieve armoede? Het Forum heeft u al eerder laten weten, ook om andere redenen, heel ongelukkig te zijn met het ontwerp voor Kamer 3. (zie hiervoor onze brief van 21 jan 2017)

3. **Betekenis van de Eem.**

Cruciaal bij de ontwikkeling van het havengebied is de betekenis van het water, van de haven, van de Eem in deze tijd. Gebouwen werden vroeger ontworpen vanuit hun functie aan het water. Het Spijkertje, silo's, schuren en pakhuizen. Het water was voorheen het schouwtoneel van vervoer, handel en industrie en kan nu het podium zijn voor allerhande cultuur, plezier en commerciële activiteiten. De ontwerpogave van nu begint bij het definiëren van de functie van

de Eem in deze tijd. Die definitie is richtinggevend voor het ontwerp voor De Nieuwe Stad, voor het Warner Jenkinson complex en voor het straks vrijkomende Rova-terrein.

4. De Nieuwe Stad is deel van een groter stadsgebied.

Het Ambitiedocument 1.0 is naar het oordeel van het Forum te veel naar binnen gericht op De Nieuwe Stad en te weinig ontworpen vanuit de grotere samenhang met de Eem. Ook de Visie Stadshart zwijgt over een ruimere samenhang. Het lijkt alsof het plaatsen van zo veel mogelijk woonvolume, al dan niet in blokken geïnspireerd op industriële vormen, het stadsbestuur voldoende in vervoering brengt. Het wachten op “initiatieven uit de markt” wordt zelfs als gewenst beleid aangegeven. Als legitimatie lijkt het devies de “terugtrekkende faciliterende overheid” te dienen.

Het Forum vindt de aanpak van de ontwikkeling van het Eemgebied niet in overeenstemming met het grote belang van dit gebied voor de stad. De transformatie van het Eemgebied is een verstrekkende ruimtelijke ingreep voor de stad, met een verregaand stempel op de nieuwe geschiedenis van Amersfoort. Hier zal Amersfoort in de komende decennia haar kracht en creativiteit moeten tonen.

5. Sterke inspirerende regie nodig.

Het Forum mist een krachtige inspirerende samenhangende visie op het Eemgebied in deze tijd. Het Forum pleit voor een aanpak waarin de gemeente de regie heeft. De gemeente moet de trekker en het symbool worden van de ontwikkeling, mogelijk samen met een professionele partner, zoals Adri Duivesteijn met Amvest dat doet voor Almere-Duin, of Asselbergs en Bhalotra destijds voor Kattenbroek. Te denken valt aan het (laten) opstellen van enkele visies door verschillende ontwerpers, of mogelijk een beperkte prijsvraag.

Vervolgens is het van belang een ruim maatschappelijk draagvlak te creëren, door echte inspraak en debat te organiseren.

Conclusie en aanbeveling

1. Het Forum wil u vragen de hoogte langs de kade bij De Nieuwe Stad om verschillende redenen beperkt te houden tot maximaal 15 meter, en het ontwerp voor Kamer 3 alsnog daarop aan te passen.
(Het Forum deelt deze wens met een “grote meerderheid van de raadsleden” (zie verslag van de Ronde 13 dec 2016), met de SVE en omwonenden, met de SGLA en met Siesta.)
2. Het Forum wil aanbevelen deze maximale hoogte vast te leggen in het Ambitiedocument 2.0.
3. Voorts beveelt het Forum aan een krachtige inspirerende visie voor het gehele Eemgebied te laten opstellen, mogelijk in de vorm van een beperkte prijsvraag, waarin de gemeente een actieve regierol speelt.
4. Het vertrekpunt van de visie zou moeten zijn de functie van de Eem voor de stad na de transformatie van de oude werkhaven naar een plezier en passantenhaven.
5. Voor de visie dient een ruim maatschappelijk draagvlak te worden gecreëerd, door middel van echte inspraak en debat.

Hoogachtend, namens het Forum Ruimtelijk Erfgoed

Henk Rooimans /architect
Breedstraat 58
3811 BK Amersfoort